

REVISTA ORĂȘTEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe $\frac{1}{2}$ an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 4 fl. la an.
Manuscrise nu să înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele să plătesc înainte.

De tot pe față!

I.

In repețite rânduri ne-am dat să-lință în coloanele acestei foi, să arătăm publicului nostru ce menire au instituții de bani, băncile, întemeiate în mijlocul nostru. Care este gândul de care se călăuzesc străinii la întemeierea de bănci printre Români, și care e scopul băncilor românești?

Spuneam că cele străine, ungurești și jidovești, n'au numai menirea să adune bani dela noi, ci mai au și o chemare «națională» a lor: de a stâmpăra, de a împedeca, de-a înfrâna chiar, unde pot, poporul nostru în mișcările sale culturale și politice. Să 'și-l facă sieși rob prin îndatorare, ear' când a fi la vreme de lipsă, să se încrunte cătră datoriașii ce li-s'ar părea «primejdioși», și prin amenințări să-i opreasă în indeplinirea dorințelor lor nobile.

Cele românești, au frumoasa destinație, a tinde mână de ajutor celor lipsiți, ca să nu fie nevoiți a se face robii celorlate! Să din banii ce adună ca interese dela obște, să dee ear' obștei o parte oare-care, pentru școale, pentru Reuniuni, pentru scopuri culturale, pentru cari dela băncile străine nu căpătăm nimic.

Cele dintăi au menirea de a negătu, ceste din urmă de a ne da puțință să nu ne aruncăm în ghiarele gătuitorilor nostri!

Cei-ce vor fi crezut că acestea sunt numai închipui, combinații de-ale noastre, cetească mărturisire de mai jos, făcute prin rostul unui baron ungur într'o foie guvernamentală chiar!

In numărul seu 39, dela 18 Februarie, „Kolozsvár“ din Cluj, care scrie așa precum guvernului din Pesta li vine la socoteală, publică din peana *Baronului Petrichevich-Horváth Kálmán* un articol (al III-lea) despre cum ar trebui «deslegată» chestia românească în teatru. El recomandă mai multe mijloace, dintre cari asupra unora vom reveni, și între care e și următorul:

«Un mijloc de întrebuițat în folosul maghiarismului printre Români ar fi acela, ca cu bani ieftini să-i «ajutăm» (?) în lipsele lor economice.

«In scopul acesta locuitorii maghiari ai fiecărui ținut, să întemeieze după puțință *Casse de păstrare ori Insoțiri de împrumut* (bănci), cari împrumutând Românilor bani cu camete mai mici, prin asta și vor mulge de sub înriurirea și puterea păgubitoare din punct de vedere al întăririi statului național maghiar, — a băncilor românești!»..

Adeacă pe față de tot!

Dl baron ni-o spune el însuși și deschis, că băncile ce Ungurii înteme-

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutul tipografic „Minerva“ în Orăștie.

INSERTIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară 4 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr. Atât banii de abonament că și pentru inserțiuni, sunt a se trimite la adresa: „Minerva“ institut tipografic în Orăștie (Szászváros).

ează printre noi, au să ne smulgă de sub înriurirea băncilor românești, care e «păgubitoare» pentru întărirea printre noi a ideii de stat național maghiar, adecă a maghiarării, — deci an să ne căștige pentru acea idee, pentru maghiarisare!

Banca ungurească din Deva „Dévai vevőelőlegezési szövetkezet“ de pildă, a și dat probe că-și pricepe menirea la aceasta, (vezi „Revista“ nrul 50 și 51 din anul trecut).

Las' că e neadecvărat că băncile românești ar înriuri în privința asta, căci ele nu fac deloc politică, dar' «smulgerea» asta e și a se înțelege nu altfel, decât cum am spus, ca o robire a mulțimii, ca apoi avându-o în ghiară, să o poți smulge de sub înriurirea ori-și-cui, nu numai a băncii lor, ci și de sub a inteligenției, a preoților, învățătorilor, politiciilor, de sub a tuturor!

Cel-ce are urechii de auzit să audă! Ni-o spun ei însuși, deschis, ce vor căci noi prin așezările lor puse între noi!

Că n'am simțit până acum prea tare gătuirea lor, e o urmare binefăcătoare a băncilor românești, care parăllizează, zădărnicesc puterea lor, căci dacă lângă banca ungurească am în același loc, ori foarte aproape, și una românească, aceea nu culează să mă stringă, de teamă că mă voi imprumuta dela ceealaltă și voi scăpa de ea! Acesta e adevăratul adevăr și marele folos, pe lângă altele multe, al băncilor noastre românești!

Ear văzându-le folosul acestora și primejdia și gândurile rele ale celorălată, oamenii nostri să tragă urmările, ducându-se numai la binevoitorii lor și încungurând pe cei cu gânduri negre!

Sunt în mijlocul nostru mulți oamenii, care zic, cu oare-care aparență de dreptate, că »banul n'are naționalitate«; iau de unde mi-să dă mai ieftin.

Da; așa e, cătă vreme darea lui este desinteresată, liberă de ori-ce întercare de înriuriri dușmane.

In fața lor astfel de scopuri însă, date pe față de ei însuși, noi nu mai putem fiinea la vorba de mai sus, ci trebuie să ne formulăm pe a noastră nouă, că ba da, la noi, între împregiunările de azi, și în față cu oameni ca aceștia, și banul are naționalitate, și noi avem datorință a primi și a ne ajutura numai cu bani de aceștia, căci cealalți au gând să ne peteze susțele, să ne pună lanțuri pe inimi și pe grăuri, — ne sunt dușmani!

Inteligenta noastră de prin comune și toți cărturarii să-și pună bine la inimă aceste cuvinte și să le spună și țărănilor tuturor cari vor să împrumute,

pentru că să ne putem feri până încă nu e prea târziu, de primejdia ce ne amenință tot mai îndrăsnește și tot mai deaproape!

Societatea pentru fond de teatră român, — la Orăștie.

Dr V. Goldiș, secretarul »Societății pentru fond de teatră național român«, a adresat din Brașov zilele trecute o scrisoare domnului Dr. I. Mihu la Orăștie, în care spune, că comitetul Societății, astăzi din actele adunărilor generale, că din toate centrele mai însemnante românești, numita Societate numai la Orăștie nu a ținut încă nici-o dată adunare generală, — în sedința sa dela 2 Ian. și-a arătat dorința ca adunarea generală din estan să se țină la Orăștie, dacă inteligența română de aici ar dori-o și ea aceasta.

Dr. Mihu a conchegat Dumineacă inteligența română din Orăștie la o consfătuire în locul casinii, și ideea a fost, firește, cu bucurie primă.

Să constituie îndată și comitetul care să îngrijească de aranjarea celor de lipsă pentru adunare, și anume președinte Dr. I. Mihu, viceprește Dr. A. Muntean și Dr. S. Moldovan, secretar I. Moța. Ear membrii în comitet: Dr. St. Erdélyi, A. P. Barcian, Dr. Romul Dobo, I. Lăzăroiu, L. Bercian, P. Belei, I. Branga, S. Corvin, C. Baicu, R. Nicoară, G. Baciu, S. Vlad, I. Vulcu, Remus Dobo, I. David.

Societatea va fi învitată, după propunerea ce se va face, să-și țină adunarea în ziua de Rusalii, urmând adunări și oare-cari festivități, banchet, teatră, petrecere cu joc, excursii etc.

Despre ce vestind onoratul public, il rugăm deja de pe acum să dea tot ajutorul seu moral și material, ca folos să aibă salutarea Societății după venirea sa în mijlocul nostru.

Drept amănunte despre starea de acum a Societății, amintim, că președintele ei este Iosif Vulcan (Oradea-mare), vicepreședinte Virgil Oniț, cassar Valeriu Bologa, secretar Vasile Goldiș (Brașov); membri în comitet Dr. Iancu Mețian (Zernești), G. Dima (Sibiu) și Coriolan Bredicean (Lugoj).

Societatea există dela 1877, și avea deja la sfîrșitul anului trecut un fond de 103.338 fl. 96 cr. cari sunt depuși în hârtii de valoare și la bănci.

Reuniunea femeilor române din comit. Hunedoarei.

— Adunarea sa generală din urmă —

La 14 Februarie Reuniunea femeilor române din comitatul nostru și-a ținut, precum fusese avizat, adunarea sa generală, pentru a se seamă despre lucrarea Reuniunii în anul trecut. Au luat parte un frumos număr de doamne și domnișoare membre ale Reuniunii.

Dna presidentă Elena Hossu L. n. Pop, a deschis adunarea prin o vorbire în care a schițat totodată și lucrarea desvoltată de Reuniune în anul trecut și stîrșiturile la care s'a ajuns.

Reese din arătările d-nei presidente, că avea Reuniunii să urcat deja până acum la suma de 2700 fl. și va crește în curând în chip îmbucurător încă, în urma apelului ce Reuniunea l-a făcut către publicul românesc (v. »Revista« Nr. 6.) și căruia publicul îi răspunde deja prin sume adunate și trimise comitetului, — lucru de care numai bucurăne putem, și lăuda pe zeloșii colectanți și dăruiitori. Urmările bune ale acestui lucru, va fi o încuragiare, o încercare de avântare

a industriei de casă a țărăncii române, și o reșplătire a muncii mânălor ei harnice.

Înțiplinindu-se 10 ani dela întemeierea acestei Reuniuni, adunarea a hotărât, ca în estan Reuniunea să țină o adunare generală sérăbătoarească, cu care prilegiu să aranjeze o expoziție de lucruri de mână, la care să fie invitate a lua parte toate ținuturile comitatului.

Expoziția va fi aranjată și deschisă sérăbătoare, să vor împărți și acolo, negreșit, premii pentru cele mai frumoase lucruri expuse, cum să a facut la expozițiile locale din Hunedoara, Cugir și Brad, etc. Ear după expoziție vor urma și oare-cari sérăbări, un concert, un bal, ear pentru popor o »nedee«.

Comitetul a fost însărcinat, din partea adunării generale, a pune la cale toate pentru buna reușită a expoziției: va numi în toate părțile comisiile de căte două dame, cari să binevoească a aduna din partea locului lucruri frumoase dela țărănci pentru expoziție.

Despre ce avisând și noi publicul, rugăm pe onoratele doamne ce vor primi a se interesa de cauza, să lămurească poporului, țărăncilor, despre ce e vorba, însuflându-le pentru cauza Reuniunii, adunând chiar membri și membri din popor, așa ca la timpul dat, să ne putem vedea adunări la Deva în număr frumos și din toate punctele comitatului, inteligență și popor, la o sérăbare frumoasă, înălțatoare românească!

† MOŞ HERLEA

Dăm în cele următoare căteva date din viața falnicului tip de țărănc, a Moșului Herlea dela Vinerea, răposat de curând, în vîrstă de-aproape 80 ani.

Fiu de preot, născut la 1819, Nicolae Herlea a servit naiente de 1848 ca învățător. La anul 1848 fiind de 30 de ani, a intrat cu multă învățări sub stegul mișcărilor de libertate ale poporului român, începând dela Adunarea vîstă de pe »Câmpul-Liberătății« la Blaj. Ivindu-se flacările revoluționii peste țeară, voinicul Nicolae Herlea, a început să cutreare satele și să le ridice, și a adunat frumoasă tabără din comunele de pe »Câmpul-Pâni«, din Vinerea, Șibot, Pișchinți, Vaidei, Balomir, în mijlocul căror a avut rol de căpitân.

A luat parte la mai multe lupte eroice date de Români asupra taberelor ungurești de revoluționari, alătura cu Iancu și Axente.

La Șibot a secerat singur cu trupele sale o strălucită învingere asupra trupelor năvălioare ale Ungurilor, prințend aproape 250 de luptători de ai lor, două tunuri și pe 2 preoți români ce slujeau ca capelați în tabără ungurească.

Întempliera a fost așa, că honvezii, după păpara ce mâncașera la Ocna-Sibiului, retrăru. Moș Herlea, pe atunci voinicul răsculat Herlea, a fost vestit despre asta de comandanțul cetății din Alba-Iulia (Bălgad), și indemnăt să le ție calea la Apa-Vinerii. Li-a ținut-o și a scărmănat o parte din ei, de nul-a trebuit alta, și a prins, precum spuseam, un mare număr dintr-înșii. A luat parte și la bătălia dela Piski, urmată tot în retrarea honvezilor dinaintea armatei împărătești, ce-i împingea napoi, dela Ocna începând.

După revoluție, mare parte din viața sa a cheltuit-o spre înaintarea comunei Vinerea, ca primar, ca membru în reprezentanță, ca cassar etc.

La toate mișcările mai însemnate naționale, pe Moș Herlea îl aflăm între cei ce mai cu dragă înimă se aruncă în luptă și anume în locurile cele mai expuse, mai prijejduite.

In timpul mai nou, el a luat parte la Conferențele naționale, la ducerea „Memorandumului“ la Imperatul, cu care prilegiu mult l-au admirat bărbați însemnați străini în Viena, între cari dnii Dr. Lueger, Schneider, Bianchini și alții, cari nu se mai săturau să stea de vorbă și să admire pe un „teran“ atât de inteligent, simpatice și cult, care vorbește mai multe limbi chiar, pe cea română, germană, latină etc., — a luat parte la Procesul Memorandumului, în depunția de 3 trimisă din Cluj în vremea procesului Memorandumului ear' la Imperatul, etc. etc.

Nu se petrece niciun în viața publică a noastră a Românilor, nu numai de aici, dar chiar și din România, despre ce Moș Herlea să nu fie în curenț, bucurându-se de pornirile și faptele bune, și întristându-se de cele rele. Inima lui le trăia și simțea pe toate. În timpul din urmă era foarte scăbit și vorbia cu multă durere despre scandalul național numit „Crisă...“. Deși înaintat în vîrstă, avea o minte încă foarte ageră, o memorie bună și vederi sănătoase, călăuzite de o inimă caldă, bună și dreaptă de Român!

Înmormântarea acestui falnic tip de teran, cum numai rar și la popoare în plină putere de viață, se pot vedea, — s'a sevîrșit cu o pompă vrednică de dinsul, la 15 Februarie, în zi de Dumineacă.

Septe preoți au servit la înmormântarea lui, ear' publicul ce i-a însoțit scrierii la locul de vecinie repaus, în frunte cu un mare număr de inteligență din Orăștie, din Deva, din Vinerea și toate comunele vecine, — se urca la o cifră, cum numai la mari bărbați se poate vedea.

Era foarte mișcător să vezi în jurul scrierii lui marele număr de fii, nurori, nepoți și străneți, plângând perderea iubitului tată, socru, moș și strămoș!..

Pe scriu se aflau depuse mai multe cununi, între cari una comandanță pe cale telegrafică de Părintele Dr. Lucaciu, cu tricolor cernit.

In curte Părintele Zaharie Tilicea (Vai-deiu) a ținut cuvântarea funebrală, bine întocmită și frumos predată.

Pornind scrierii din curtea răposatului spre cimitir, s'a intins în urma lui un convoiu înposant și lung, făcând dintr'insul parte ca la 10.000 de oameni!

La mormânt, dl August A. Nicoară (Deva) a rostit al doilea discurs funebral, un discurs întocmit cu îngrijire și cunoștință, și

predat cu mult avânt, arătând pe cinepermă prin încrezărea din viață a acestui teran fruntaș, ce a fost în toate zilele vieții sale un model în toate privințele, și ca om și ca fiu al națiunii și al bisericii!

Era foarte mișcător să vezi întreg poporul plângând, bătrâni și tineri, bărbați și femei, în jurul groapei ce în clipa următoare avea să înghită rămășițele pământești ale iubitului răposat.

Dl George Pop de Băsești, avisase telegrafic pe cei din jurul răposatului, că trimite din comuna sa mai mulți terani la înmormântarea stimatului frate, — s'a întemplat însă, cum, cum nu, că teranii trimiși au rătăcit sau au întârziat, c'au sosit de sosit, dar' numai după înmormântare.

Fie-i terina ușoară și odichnească în pace iubitorul teran, al căruia chip și a căruia viață, slujească de model tinerilor și bărbaților noștri din popor, și părinților tuturor în creșterea fililor lor!

Răsboiul din Creta.

Săptămâna aceasta s'a dat mai multe ciocniri ear' între Greci și Turci pe insula Creta, ciocniri din cari Grecii eșiau biruitori și azi ostrovul ar fi al lor și Turcii înfrânti de tot, dacă puterile europene, nu s'ar fi pus ele însăși în fața Grecilor.

După toată buna dreptate insula li-se cuvine Grecilor. Căci insula astăa a fost cuprinsă de protopărinții Grecilor de azi, încă cu o mie de ani nainte de Christos și au avut-o și locuit-o până la 1669, aşadar peste două mii și jumătate de ani! La 1669 Turcii, pe atunci spaimă lumii au cuprins ei insula, cu foc și fer, aşadar de 2 sute de ani o stănește ei. Grecii însă au rămas pe insulă și și azi, deși chinuții, ținuți în întuneric și sclavie, tot ei sunt locuitorii cei mai mulți ai insulei, și cum noi Români suntem în Ardeal. Turcii sunt mult mai puțini și mai ales prin orașe așezăți, ca și Ungurii noștri. Să poporația grecă n'a recunoscut nici odată stăpânirea turcească, și s'a răscusat des contra ei, mai ales în veacul de față, când și puterea Turcilor a mai scăzut ceva.

La 1821, deodată cu răscoala lui Tudor Vladimirescu în Țara Românească, Grecii din Creta s'a răscusat și ei contra Turcilor și au ajuns de să făgădui de puterile europene înapoiarea insulei

terii-mame. Dar' cu făgăduința a rămas. Turcul n'a lăsat-o din ghiară. La 1866 s'a răscusat din nou, și în o adunare națională au decretat *unirea cu Grecia!* Trei ani a durat răsboiul. La 1868 puterile europene, ca să-i pună capăt, au sfătuință pe Sultan să lase Creta Greciei, și poate păgânul o lăsa, dar «creștinul» Bismarck, puternicul cancelar de «fer» al Germaniei, cel ce a pus și pe Ungurii noștri în șea, a sucit altfel suruburile, și astfel a lăsat Creta tot — Turcilor. S'a răscusat Cretanii apoi la 1878, la 1886, la 1889 și acum, și totdeauna Turcii nu tare s'a rupt întră apărarea insulei, că nu li-se plăteste și văd și ei că tot are să fie a Greciei, de nu azi, mâne, dar' puterile europene încă nu se pot înțelege și învoi între sine, pentru că astăa este un început de rupere din trupul Turciei, și făcut odată începutul, ele nu vor să stee locului, ci să și urmeze cu «frângerea pănii» mai departe, și nu-s înțelesă care ce parte să aibă. Se tem unele de altele. De-o lăua astăa bucătățica cutare, să nu o muște vecina de lângă ea, pismuindu-o, și pentru neînțelegerele dintre doamnele „puteri“, trebuie să mai aștepte și să mai sufere și creștinii din Creta, care totuși a Greciei au să fie la timpul seu.

Eată cele mai nove întemplieri de pe nenorocita insulă:

La 21 Februarie colonelul Vasos, comandanță grecesc, a cuprins portul Vucolo, apărat de Turci, cari în apărare au căzut *peste 1000*, ear' din partea grecească un ofițer și 12 soldați. *Fortăreața portului a fost aruncată în aer cu dinamită!*

La 22 Februarie s'a dat luptă grea la Caneea, unde pe lângă garnisoana militară a orașului, au mai luptat peste 2500 Turci. După o luptă încordată de 2 ore, Turcii au fost silși să se retragă din impreguiurile orașului!

Pe când astfel Grecii mergeau din biruință în biruință, și păgânii înfrânti zid de zid, — puterile au intervenit *contra Grecilor*. Cum fiecare stat să fie acolo trimis multe corăbii de răsboi, și după ce sfaturile date Greciei de-a nu încorda lupta fără voia lor, că vor să deslege ele, puterile, toată pricina, dar' încă nu-s înțelesă, nu au fost primite, căci de-atâtea trăgănări și sfaturi neputincioase Grecii și au perdit răbdarea, — trupele lor în 22 Februarie după ameazi au *deschis foc asupra răscașilor incuragați de Greci*. Înțăile focuri s'a tras asupra trupelor grecesti. N'a fost însă omorât nimenea de focurile lor.

La 23 Februarie trupele grecesti au nimicit lângă Kuplis o întreagă ceată de Turci. Frun-

tașii Turci fug toți din oraș! Lângă *Aja Grecii* au bombardat și nimicit 2 porturi și au prins mulți Turci!

La 24 Februarie în urma intervenirii (și încă cu gloanțe de tun) a puterilor, între răsboitori s'ar fi încheiat o încrezăre a luptei pe 7 zile. Dar' cu toate acestea, se vede că mai nou, că colonelul Vassos cuprinde mereu părți din insulă.

Ear' între puteri curg eară și sfaturi peste sfaturi

In același timp mari pregătiri de rezboiu face *Rusia, Bulgaria și alte țări*. Domnește părerea, că nu suntem departe de timpul, când un grozav răsboiu să va da, a căruia flacări pot să acopere Europa întreagă!

Balul din Brad

în favorul convictului gimnasial.

Brad, 22 Februarie n. 1897,
Domnule Redactor,

Precum cu multă bunăvoie să arătat în ziarul D-Voastre, corpul profesoral dela gimnasiul din Brad, a hotărât a ține balul din carnavalul acesta în folosul fondului de convict pe lângă gimnasiu.

Lipsa de convicte la orice gimnasiu, dar mai ales la acele din orașe mici, e mult simțită. Trei din patru părți a timpului îl petrec elevul fără supraveghiere directă din partea profesorului, — adesea în cuartire neșănoase, necorăspunzătoare, și de cele mai multe ori demoralizătoare! Societatea în care trebuie să crească elevul afară de școală, nu poate să nu lase urme în creșterea lui, și de aci vine, că întâlnim adesea stângăcie, nesiguranță, la studenți altfel cu atestate bune de — maturitate!

Săracia ne-a ținut în loc de a putea face vreun pas în privința aceasta la gimnasiul din Brad. Cățiva tineri mai idealisti însă (idealul ce nu poate?) și-au pus de gând a face un început în direcția aceasta, fie că de modest. Au aranjat în sărbătorile Crăciunului din 1896 o reprezentare teatrală, cu dans, și venitul l-au administrat fondului gimnasial cu menirea de a servi drept prima petricică la întemeierea unui convict. Corpul profesoral a urmat anul acesta, aranjând balul pentru convict și împărțind și mai multe colecte.

Nădăjduim că publicul, pătruns de însemnatatea scopului, nu va întârzi a contribu obolul seu.

Balul, aranjat la 1/13 Februarie a succes deplin. A fost public numeros din Brad, Băița, Halmagiu s. a.

Străini n'a fost, putem zice, de loc. Nici o pagubă! Petrecerea a fost curată românească.

Cuadrilul prim s'a jucat în 2 coloane și mulți n'a putut juca din lipsa de loc.

Petrecerea s'a urmat cu veselie și multă voc bună, mai ales la jocurile românesti „Ardeleana“, „Țarina“, „Hațegana“ și „Mărufeana“. A tănit până la 5 dimineață. Venitul material încă a fost frumos, despre ce se va raporta la timpul seu.

rul pradă că îl place. După ce se satură, pleacă pe unde a venit.

Ieri a vrut mutul să-l gonească, dar' ursul s'a repezit și i-a tras mutul o palmă după ceașă de l-a trăntit căt colo pe brânci. De aceea și mutul așa de supărat acuma.

„Iată, zice părintele Ieronim, se apropie de tioică... Să vedei! — acu trebuie se sosescă!“

Am închis ușa cu zăvorul și ne-am dus la fereastră deschisă să ne uităm toți printre zăbrele.

Dar ce vedem?... Mutul cu un par în mână stă pe vine pitit la pândă lângă părleaz... E nebun! voie pe semne să se măsoare cu namilă! o să-l sfășie fiara la sigurl... Il chemăm. El, încreuntă, ne face semn se tăiem, amenințându-ne cu parul.

Au trecut câteva minute de când așteptăm încordări.

In sfîrșit, auzim bine o mormâială.. Teasta enormă a fiarei apare d'asupra gardului. Fiara se înalță în labele de-apoi și încalcă părleazul. O clipă, dând cu ochii de fereastră noastră, se oprește pe loc stând la gânduri. Dar, până să nu facă altă mișcare, mutul să-l ridică în față ei și să-i plesnă drept în frunte. Am auzit un hil din fund de rărunchi și un trostnet surd. Ursul s'a cleintat și s'a prăbusit în afară; mutul a scăpat parul din mână și a căzut lung pe spate în năuntru.

Am stat mult să vedem ce are să urmeze... Nimic. Nici o mișcare afară... mutul, lungit, nu mișcă nici el.

Intr'un târziu, vîzând că fiara nu se mai întoarce, îndrăsnim să eșim din chilie. Binișor ne apropiem de omul lungit: e mort.. nasul și gura pline de spumă săngerată. Ne ducem la părleaz cu multă băgare de seamă; fiara

FOIȚA „REVISTEI ORĂSTIEI“

In dor.

Georginei.

Ah! vino dar', nu 'ntârziu;
La brațul meu aleargă,
De azi supus voesc să-ți fiu
Stăpână-mi fii tu, dragă!...

Să culcă-ți capul tău bălaie
Pe sinul meu, iubită...
Din traiul trist și greu imi să
O clipă fericită.

Ear' de pe frunte să-ți culeg
Săruturi tu mă lasă,
De-a lumii gură fără rost
De astăzi ce-ți mai pasă?!

Și lângă mine tu rămăi
Vieața mea întreagă,
Vieața mea 'fi-o dau; în schimb
Tu dă-mi iubire, dragă!

Căci eu simșesc că numai tu
In stare ești în lume,
Sfîrșit să pui durerilor
Și viselor nebune

Ce 'mi-au muncit atâta timp
Vieața și amorul
Pe când depare iți eram
In piept purtându-ți dorul.

Ah! vino dar', nu 'ntârziu,
La brațul meu aleargă,
De azi supus voesc să-ți fiu
Stăpână-mi fii tu, dragă!...

B. T.

O reparatie.

Perdut în mijlocul unor dealuri pădroase, pe o movilă cu clină repede de toate părțile, stă Schitul-Mărului — o chinovie mică: un paraclis în mijloc, și de jur împrejur patru chilli.

Curtea este încungurată cu gard. Jos în vâlceaua de spre miază-noapte, și un șipot, așa apă rece și bună se găsește numai la Schitul-Mărului. Prin partea aceea este și intrarea principală — un pîrleză japăni în dreptul potecii care suie dela șipot.

In mijlocul curții, dinaintea paraclisului, se 'nalță un măr, a căruia vîrstă nu se știe și care face niște mere domnești de o mărime și de un gust extraordinare.

Locuitorii chinoviei sunt cu toții patru: trei călugări bătrâni și un țigan mut și palavatic — și are și boala copiilor. Dar tot este bun la ceva. Cară apă, tăie lemne, mătură, fierbe fasolea, face mămăligă și aduce în spinare, cu desagii, tăgușele dela satul cel mai apropiat, de unde am venit noi, cale de trei patru ciasuri.

E un zaplan grozav de nețesălat: barba și pletele încalcite; picioarele goale, niște labe noboroase; îmbrăcat numai cu o pârache de ițari ce putrezesc pe trupu-i, cu o ghebă pe piele, lăsând să se vază pieptul jupuit de scărpițări, și încins cu un crâmpieiu de frânghei... Si e și țifnos!

Mutul e acuma în toane rele. Umblă foarte îndărjit de colo până colo prin curte; se bate mereu cu pumnul în piept scrișind dintii; bolborosește, și nu vrea să facă nici o slujbă.

Starîțul, bolnav de podagră, stă cu blâni pe picioare, înțepenit într'un jet. Ceilalți doi

Păcat numai, că a trebuit să lipsească dela acest bal tocmai... „Ea” (ghici cine?). De nu lipsia, aveai și d-ta, dle redactor, un raport scris cu mai mult avânt și altă căldură — — i. o.

CORESPONDENȚĂ

Romos, Februarie 1897.

Onorată Redacție,

Producținea teatrală-declamatorică din Vaiidei, anunțată și în prețuita foaie »Revista Orăștiei«, s'a ținut după programul cunoscut.

Sau jucat adecă din partea copiilor școalii de toate zilele și a unora din școala de repetiție »Săzătoarea«, o piesă teatrală care jucată de fetițe mărișoare, infășau pe terenale cari cu furca în brâu, tângindu-se în contra greutăților sarcinilor publice, zbiuie unele patimi, cari subsapă fericirea și bunăstarea țaranului, precum și *lenea, luxul*. Au sfîrșit cu cântarea »Noi țaranii dela țeară, zina noaptea greu muncim« etc., lăsând o impresiune foarte plăcută asupra numerosului public.

S'a declamat cu mult curagiu din partea unui elev, frumoasa poesie de V. Alexandri: »Sentinela Română«. Tonul și curagiul cu care băiatul declama, spuneau că i-s-a explicat foarte bine și a străbătut înțeleșul poesiei.

Nu mai puțin plăcută impresiune a făcut asupra publicului predarea piesei teatrale »Judecata dreptă«, prin care se arată de o parte ospitalitatea țaranului român, ear' de altă parte simțul de dreptate și respectul ce-l are față de cel-ce face dreptate unde se cade.

Asemenea frumos a fost predat dialogul: »Tata și fiul«, în care în chip familiar este combătut »Tata«, care susținea că și fiul poate trăi ca moș-strămoșul fără carte, și care dumerit fiind de însuși, fiul asupra folosului meserilor, se învoiește ca acesta învățând carte, să se facă meseriaș.

Ea' de scena militară »Curcanii« publicul a fost peste așteptare mulțumit, făcându-i-se o icoană, despre curagiul și increderea în puterile sale cu cari ostașul român e înzestrat dela fire, și mai ales era cuprins în fața luptei cu Turcii, la luarea Plevnei etc.

Întreagă această »Producție« a fost de tot reușită, românească, și mai presus de toate instructivă, cu atât mai vîrtoasă, că adverurile esau din »gura pruncilor«, și anume într-un ton drăguș, atrăgător.

In cunoștință greutăților ce a invins dl inv. Dumitru Mosora cu instruirea acestora, mă simt indemnătă a-l felicita și pe această cale, ca pe un învățător care stie și în forma aceasta să dea învățări frumoase și folositoare poporului.

Cuvântul de deschidere »rosit de dl preot Z. Tilicea a fost cu cuvinte alese și potrivit.

După producție a urmat jocul, care a durat cu deplină vioiciune până în ziua alba, când ne-am depărtat cu dorința de a ne revedea căt de des la astfel de prea plăcute petreceri.

»Colegul«.

O invitat.

Ilia, Februarie 1897.

După constituția bisericei noastre gr.-or.

în anul de față s-au ales și reales toate organele administrative bisericești. Tocmai ne aflăm în ajunul alegerei deputaților la sinodul archiepiscopal. În multe locuri acești deputați

s-au ales până acum dintre aceia cari ferită

D-zeu să priceapă ceva din constituția noastră

că s-au ales sau la influențarea asupra preoților și creștinilor într'un fel și altul, sau prin amăgiri, având respectivul »ambitia« de a fi

cu ori-ce preț ales și el »deputat!« Si în

urmă deputații de acest fel se duc în sinod

cam totdeauna prin o scrisoare că: »din cause

grave familiare cer concediu pe întreaga se-

siune. Preoți se străduesc mai tare și recomandă

poporului deputații cari au să fie aleși, și în

urmă de chiar acei deputați se întâmplă că

sunt desconsiderați preoții atât în sinod căt

și într-alt loc chiar, în loc să le apere soartă

tristă, sau batăr să-i cinstesc după cu-

viință. Pe lângă acestea te mai trezești că

ai a cumpăra protocolul sinodului cu niște

concluse absolute neexecutabile la poporul

nostru.

Si în privința aceasta se vor deștepta oamenii nostri și anume cei cu durere pentru biserică, în frunte cu preoții, și vor lua în seamă cari bărbăți vor apăra și cauza noastră, a preoților, de tot urginită în ziua de azi.

In vedere alegerilor pe al căror prag ne aflăm, scriitorul acestor săre sunt autorizat din partea mai multor preoți și fruntași din cercul electoral al Iliei, ca având toată încredere în persoana și înținta dlui Victor

Tordășianu, oficial-exactor consistorial în Sibiu, să-i fac publice învitația ca să

primească candidatura la sinodul archiepiscopal

în cercul Iliei, ca primul, și având a ne în-

țelege și pentru a doua persoană,

în toate afacerile bisericești și școlare, ca astfel, umăr la umăr, să putem resista în aceste timpuri grele, atacurilor ce ni-se trimit încale, și făcându-ne fiecare datorință, cu puteri unite se putem croi, în cercul nostru de activitate, o soartă mai îmbucurătoare pentru sfânta noastră biserică și pentru credinciosul nostru popor! Dee D-zeu ca așa să fie!

Din tractul protopresbiteral gr.-or. al Geoagiului.

Preotimea tractului Geoagiu a primit deja circularul prin care se statorește reconstruirea sinodului protopresbiteral pe un nou period de 3 ani.

Alegerea membrilor mirenii se face acum pe temeiul unei noi arondări, având să dea tractul 24 astfel

membri. Membrii din cler se vor alege la

20 Febr. v. la orele 11 în localul școalii gr.-or.

din Hondol, având a se înfața toți dñii

preoți în persoană. Alegările de membri

mirenii se fac în parohii, în sinod parochial

extraordinar la 16 Febr. v. Ear scrutinarea

alegerilor mirenilor, se va face la 18 Febr. v.

la locul central de scrutiniu, unde din fiecare

parohie se va trimite protocolul votării dela

16 Febr. prin un bărbat de incredere. Pe

20 Febr. au să fie trimise la oficiul protopopesc toate protocoalele sinoadele electorale mirene, ca apoi să se poată conchima

sinodul protopopesc nou ales.

*

Cununie. Ni-să trimite următoarea știre: dl Nicolau Bihoru, teolog abs., ales preot în Bozovici, își va sărbătora cununia cu d-șoara Paluchnia Bersan, fiica dlui Inv. din Bania, la 9/21 Febr. a. c. Le dorim fericire!

*

Moarte. Nicolau Vilt, comptabil la institutul de credit »Ardeleana« din Orăștie, a încetat die viață la 24 Februarie st. n., amezi, după un morb greu, în al 27-lea an

al etății și al 4-lea al căsătoriei. A fost înmormântat Vineri la 26 l. c. Fie-i terina ușoară.

— Familia dlui B. Popovici dela Hațeg ne comunică moartea dlui Ion Liscovici, funcționar în retragere, în etate de 72 ani. Rămășițele pământești au fost conduse la cele

eterne în 17 Februarie st. n. 1897.

NOUTĂȚI

Vîrsat. Școalele din Geledinți și Denculmare au fost inchise pe timp de 3 săptămâni pentru vîrsatul ce bântue în comune între copii.

*
Petrecere în Hațeg. Reuniunea română de cântări din Hațeg aranjează la 6 Martie ie st. n., în sala otelului »Mielul de aur«, o petrecere mascată, a cărei venit este destinat pentru »Reuniunea femeilor române din comitat« și pentru »Reuniunea română de cântări din loc«.

Proces politic în Deva. Pe ziua de 8 Martie n. c. sunt cități înaintea tribunalului r. unguresc din Deva șase Români dela Dobra, fiind puși sub acuza pentru »crima« că au cântat »Doina lui Lucaciu! Citații sunt: George Bonțos, George Tomuța, Simeon Pascu, cel căruia i-au luat dreptul de crășmărit pentru că Ungurii au cântat în biroul dênsului pe »of, of, of!«, Iosif Tig, Danil Nedelcovici și Ion Cinel. Vom urmări desvoltarea și acestui proces patriotic, tras de păr, ca să săcaneze pe cetățeni, pacinici și fără nici o vină, căci ce vină e a cânta cântări ce nu tind să face nici un rău patriei nici vreun alt neam, și nici că sunt oprite de satrapii de sus?

*
Bal în Seliște (lângă Băiță). Corul bisericesc român din Băiță, arangiază la 22 Februarie v. (6 Martie n.) un bal în Seliște în hotelul dlui Schneider. Venitul curat e destinat pentru »Fondul corului bisericesc din Băiță«.

*
„Hunedoara“ însoțire de credit în Deva, și-a încheiat conturile pe anul trecut, convecându-și adunarea generală pe 28 Febr. n. c. la Deva. A lucrat în a. tr. cu un profit de 2.935 fl. 08 cr.; având fond de rezervă 4000 fl., altul special de rezervă de 352 fl. 95 cr. Venitele anului întreg: 13.640 fl. 37 cr.

*
Un circular. Dl protopresbiteral gr.-or. V. Pipoș dela Hondol, în urma contopirii tractului Geoagiu II (Săcarămu) și Geoagiu I (Hondol) într'un singur tract: »Geoagiu«, primind din partea ven. Consistor din Sibiu însarcinarea a conduce și preotimea fostului tract Geoagiu II, — a adresat în luna lui Ianuarie, un circular către preotimea aceluia tract, circular preventor și frătesc, prin care recomandându-se bunevoiința a celor domni preoți, și roagă totodată se-i dee tot sprigini de lipsă totdeauna când să va cere

Astfel să văd aici mai multe feluri de pagali mici, porumbei albastri, cărora aci le zice porumbei olandezi. Maimuțele, locuitori ai acestor păduri, se joacă printre crăcile lor sur-verzu și față-le negră: unele se acătuă de coadă și se legănă în aer, altele se din cracă în cracă cu puii în brațe. Nicăi când pușca ucigașă nu spăriat pe acești copii li-niști ai naturii. Nu auzi decât strigăte de bucurie, ciripirile și cântecile necunoscute ale cătorva paseri din pământul austral, pe care-l repetă departe echourile pădurii.

(Din frumosul și mișcător roman „Paul și Virinia“ aparut în „Biblioteca pentru toți“, nr. 96-97, în care multe pagini așa frumoase ce șirele de mai sus, aflată cîtitorul).

AMICITIE — DISTRACTIE

Amicul II. Vreau se văd că ești de meșter în a „legă și deslegă“. Dă-mi drept acel răspuns la aste două hi-po-teze:

a) de când se chiamă corespondență ori informații „Revistei“... „subiect“?

b) când și unde a murit și a fost îngropat „Amor“ din această rubrică, căci eu n-am cunoscut încă nici „necrolog“ din partea surorilor sale „Amicitie“ și „Distracție“? Nu cumva cauza repunerii lui e că era așa de sprintel, filigran, pe lângă nătățele și sugelete sale surori?

Amicus I.

POSTA REDACȚIEI.

Dlui V. în B. Mulțumim de informațiile date. Manuscrisul ce-l ceri, scuză că nu îl putem înapoia, căci — nu-l mai avem.

N... Ti-să trimis scrisoarea cu... pricina.

Dlui Romul G. în H. S'a primit la timpul seu și s'a regulat. Foiața îi-să trimite.

Dlui I. F. în C. Scuză, dar noi suntem siguri că modestia însuși celul despre care ne scriu, nu ne-ar ierta să publicăm cele trimise. Ear ștorea ca atare, ca noutate, încă nu credem potrivit să se publice.

D-Sale Avr. Zak. în Mintia. Nu să poate. Asupra manuscrisului poți dispune.

Pentru redacție responsabil: Ioachim Muntean

Baie (mină) de peatră

Este de exarăndat din partea subscrисului în comună Banpotoc, nu departe de gara Piski.

Peatra e tare, durabilă, putându-se cioplind ea bucăți de ori-ce mărime și formă.

Alexandru Vlad
(188) 1—
Banpotoc (p. u. M.-Solomos).

O Calfă și un Invățăcel

se primesc îndată în neguțătorie de mărfuri curente și manufacțură a subscrissului.

Se recere dela reflectanți să cunoască pe lângă cea română și limbile germană și maghiară.

Condiții favorabile!

George Baciu.
(189) 1—3
negustor în Orăștie (Szászváros).

De exarăndat.

Mai multe pământuri pe hotarele comunelor: Seliște și Căinel, sunt de dat în parte sau de exarăndat.

Doritorii au să se adresa la Dr. St. Erdélyi, medic în Orăștie.

(186) 2—3

110 szám bvght.

1897

Arveresi hirdetmény.

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACTII IN ORĂȘTIE.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului nostru, prin prezența se invită la

a XI-a adunare generală ordinată,

care se va ține în 11 Martie 1897 st. n. după amiazi la 2 ore în localul institutului (Piața-mare Nr. 2), cu următorul

PROGRAM:

1. Raportul anual al Direcției. 2. Raportul anual al comitetului de supraveghiere. 3. Statorirea bilanțului anual. 4. Împărțirea profitului curat. 5. Fixarea prețului biletelor de prezență pentru anul viitor.	6. Alegerea alor 2 membri în Direcție. 7. Eventuale propunerile făcute în temeiul §-lui 28 din statut. 8. Exmiterea alor 2 acționari, pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

Domnii acționari, care doresc să participe la adunare, sunt rugați să depună acțiile la cassa institutului până la 10 Martie 1897.

Orăștie, la 29 Ianuarie 1897.

Direcție.

CONTUL BILANȚULUI.

ACTIVE:								PASIVE:				
Cassa în numărăt	.	.	.	13.213	14			Fonduri proprii:				
Efecte publice	.	.	.	40.588	—			Capital social:				
Efectele fondului de pensiune	.	.	.	10.579	85			3000 acții à fl. 50	.	150.000 fl. — cr.		
Efectele fondului de zidire	.	.	.	11.090	62			Fond de rezervă	.	61.550 « 41 «		
Imprumuturi pe cambii cu giranți	.	.	.	448.639	62			Fond de pensiune	.	10.579 « 85 «		
Imprumuturi pe cambii cu acop. hip.	.	.	.	220.803	50			Fond întru acop. perd.	.	7.707 « 87 «		
Imprumuturi pe hipotece	.	.	.	173.775	97			Fond de zidire	.	11.090 « 62 «	240.928	75
Imprumuturi pe obligațiuni cu covenanți	.	.	.	126.468	55			Avansuri dela banca austro-ungară	.	25.400 fl. — cr.		
Imprumuturi pe efecte publice	.	.	.	1.098	—			Cambii reescomptate	.	97.130 « — «		
Realitate	.	33.142 fl. 53 cr.						Depunerile spre fructificare	.	710.743 « 17 «		
după amortisare	.	142 « 53 «		33.000	—			Dividende neridicate	.	45 « — «	833.318	17
Mobilier	.	547 « 72 «						Interese anticipate pro 1897			10.651	84
după amortisare	.	54 « 77 «		492	95			Diverse conturi creditoare	.		2.086	24
Diverse conturi debitoare și interese restante	.		.	30.861	60			Profit curat	.		23.626	80
				1,110.611	80						1,110.611	80

CONTUL PROFITULUI ȘI PERDERILOR.

SPSE:							VENITE:				
Interese:							Profit transportat din anul trecut	.	.	.	794
pentru fondul de rezervă	.	2.344 fl. 94 cr.					.	.	.	59	
depunerile spre fructificare	.	35.441 « 40 «					dela impr. pe cambii cu giranți	.	39.509 fl. 92 cr.		
cambii reescomptate	.	11.293 « 38 «		49.079	72		« « pe cambii cu acop. hip.	.	18.181 « 60 «		
Spese:							« « pe hipotece	.	15.588 « 62 «		
a) salarii și marce de prezență	.	8.069 fl. 39 cr.					« « pe oblig. cu covenanți	.	12.282 « 48 «		
b) chirie, porto, tipărituri, diverse	.	2.388 « 01 «		10.457	40		« « pe efecte publice	.	91 « 02 «		
Contribuție:							« « efecte publice	.	2.188 « 86 «	87.842	
directă	.	3.812 fl. 87 cr.								50	
de 10% la int. de dep. și comp. de timb.	.	3.673 « 29 «		7.486	16		Provisiuni	.		16	
Amortisare:							Chirie	.		91	
din realitate	.	142 fl. 53 cr.								2.193	
din mobilier	.	54 « 77 «		197	30					38	
Profit curat	.		.	23.626	80						
				90.847	38						

Orăștie, la 31 Decembrie n. 1896.

Iosif de Orbonas, m. p.,
membru în direcție.

Nicolau Vlad m. p.,
membru în direcție.

Dr. Ioan Mihu m. p.,
director executiv.

Nicolau Vilt m. p.,
prim-comptabil.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regula.

Orăștie, la 28 Ianuarie 1897.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Ioan Branga m. p.

Ioan Lazaru m. p.

Constantin Baicu m. p.